

Penzijní reforma a finanční trhy

Milan Indra/Daniel Tošner

Ministerstvo financí

**Semináře odboru 37 MF: Reformy veřejných financí a jejich důsledky
pro zdravý makroekonomický vývoj**

Smilovice, 3. prosince 2007

Počátky penzijního připojištění v ČR

- ✓ Do r. 1994 pouze penze vyplácené státem
 - povinný systém důchodového pojištění garantovaný státem.
- ✓ O založení PP bylo rozhodnuto zákonem č. 42/1994 Sb. (do současnosti 13x novelizován)
- ✓ Záměry:
 - snížit míru státního paternalismu
 - vytvořit doplňkový (nestátní) systém k současnému důchodovému zabezpečení
- ✓ Produkt penzijního připojištění byl nastaven jako kombinace pojistného a bankovního produktu
 - Komplikace pro jeho jednoznačné zařazení mezi segmenty FT
(produkt pojistný, spořicí, kolektivní investování?)

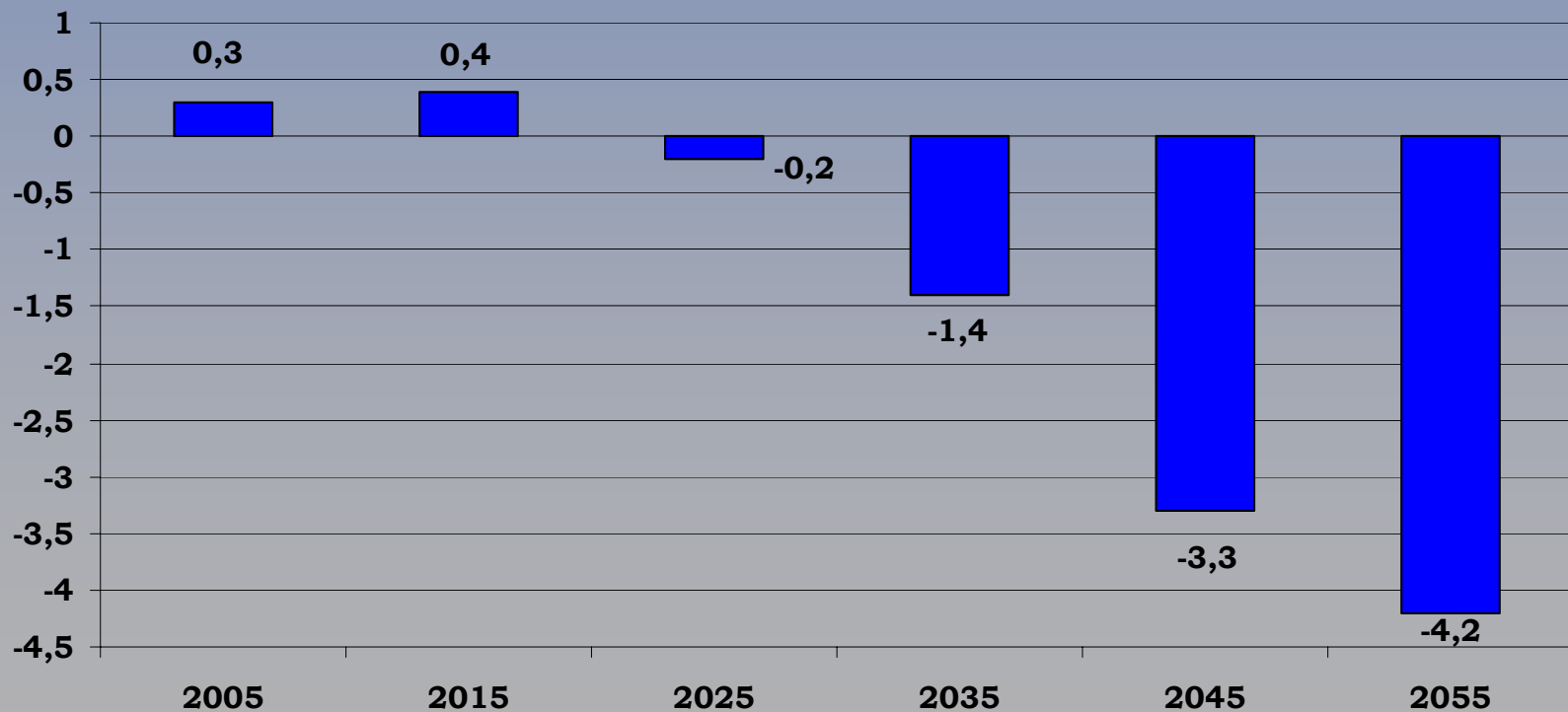
Sektor penzijních fondů k 30.6.2007

- ✓ Počet účastníků 3,77 mil. (meziroční nárůst o 9,34 %).
- ✓ Evidováno celkem 150,128 mld. Kč ve prospěch účastníků.
- ✓ Celkové vložené příspěvky účastníků 81,2 mld. Kč + státní příspěvek 20,5 mld. Kč + příspěvky zaměstnavatele + zhodnocení.
- ✓ 1,41 mil. připojištění s vedenými příspěvky zaměstnavatele (téměř 1 mil. aktuálně přispívá zaměstnavatel)
- ✓ Prům. doba členství - jen 46,3 měs.
- ✓ 1H 2007 - 300 720 nových sml. (o 9 253 sml. více meziročně)
- ✓ 11 penzijních fondů, zahájení činnosti nového PF Aegon

Vývoj salda penzijního systému

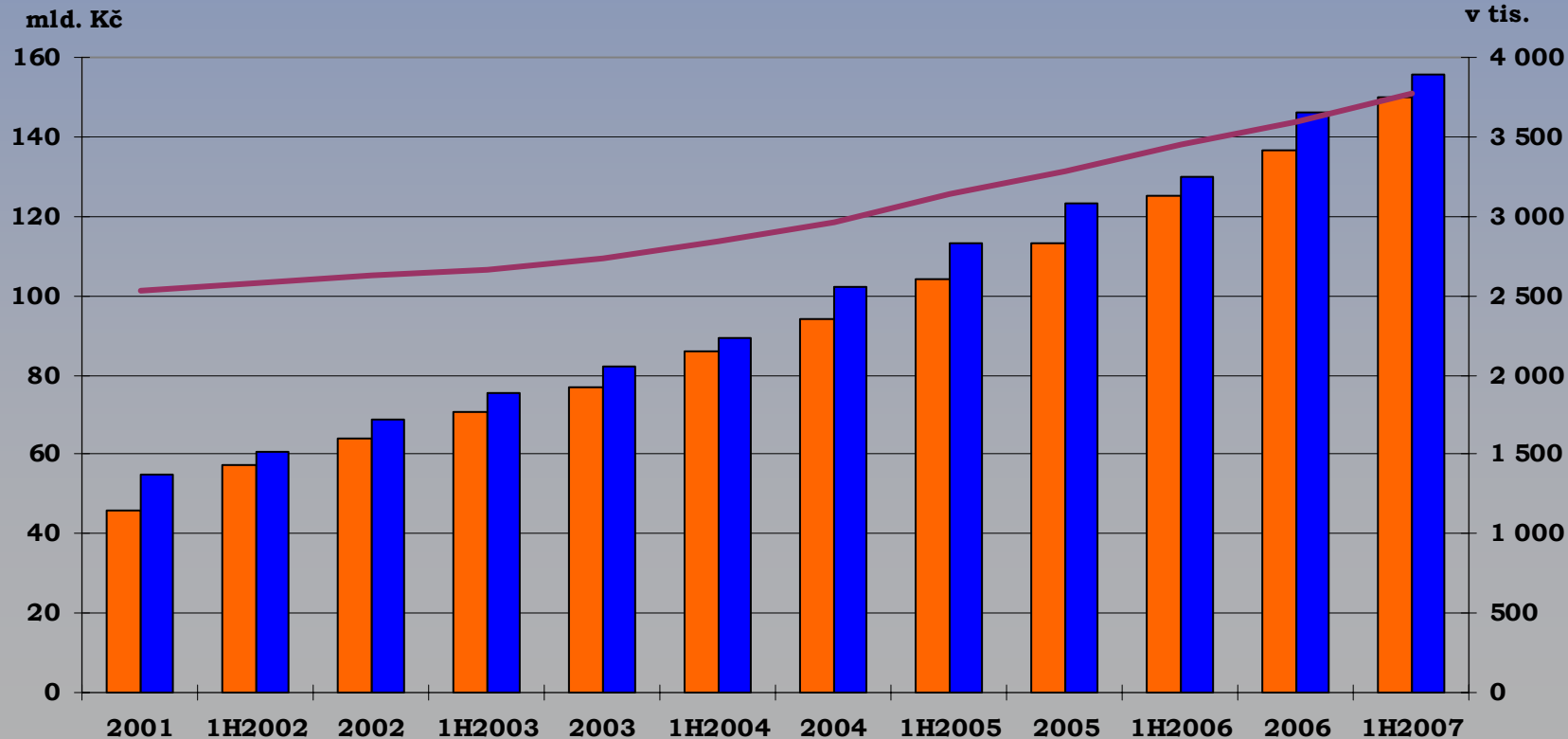
v mld. Kč

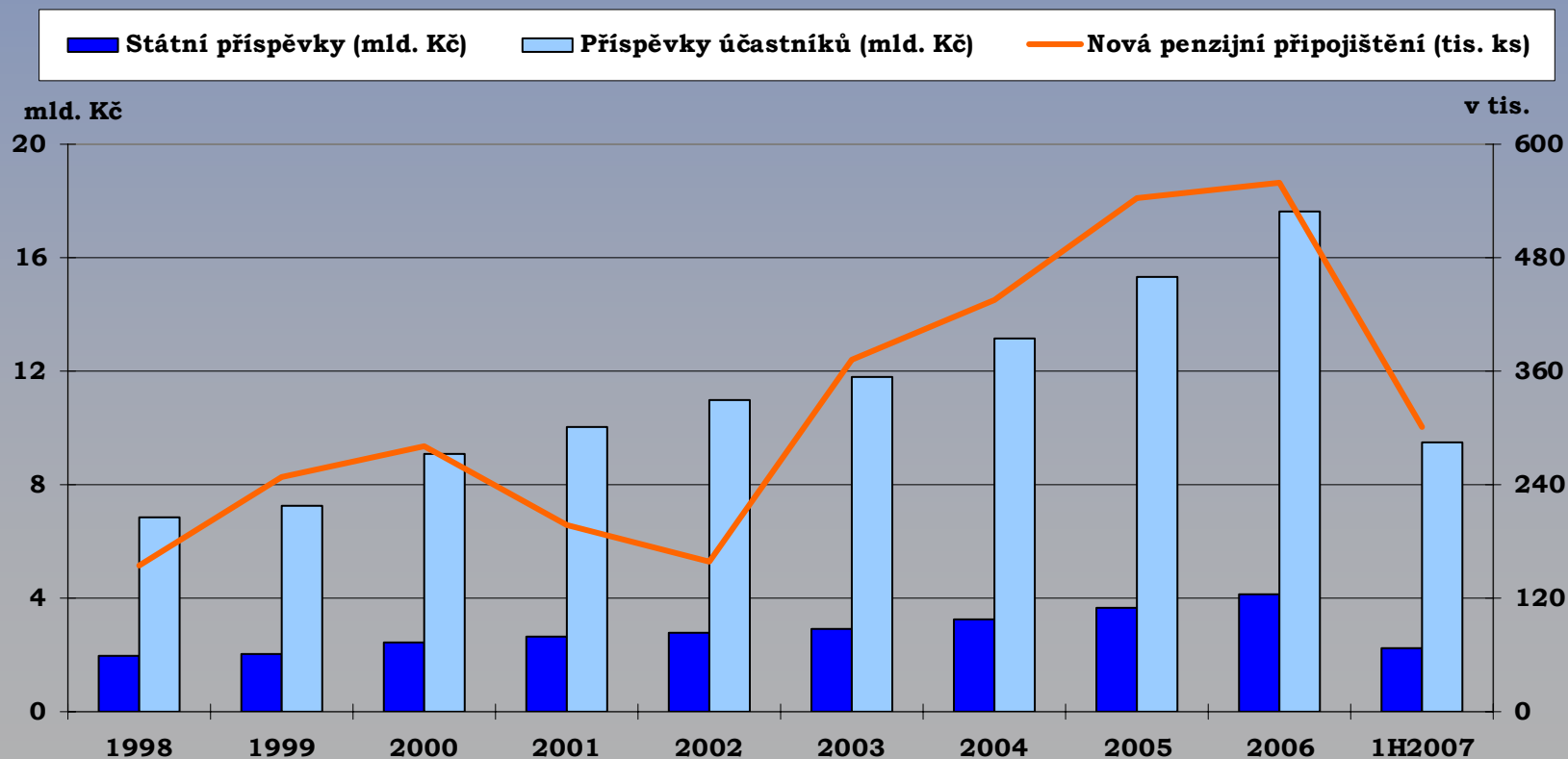
Penzijní fondy

Prostředky účastníků (pasiva) Aktiva penzijních fondů Počet účastníků

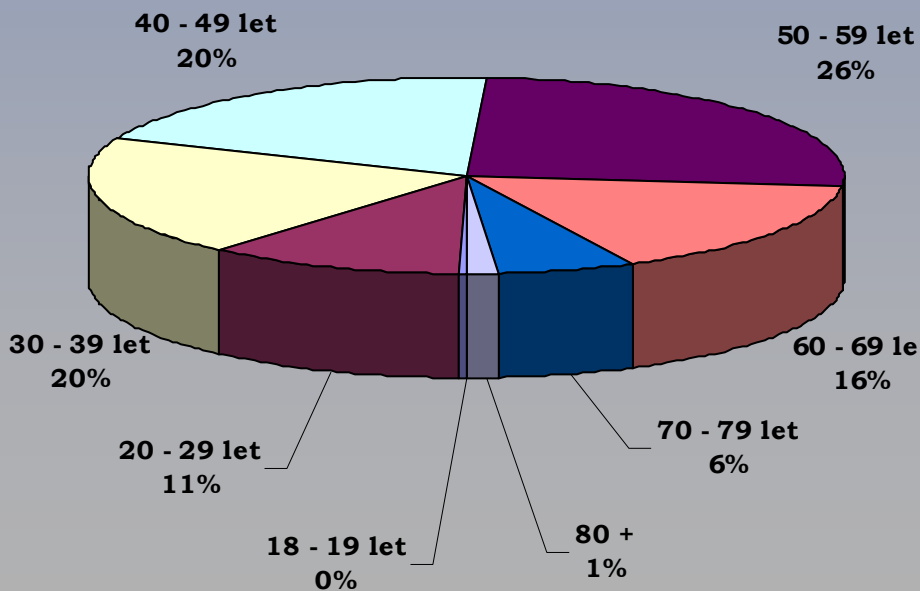
Základní ukazatele vývoje penzijního připojištění v ČR

Věková struktura účastníků

■ 18 - 19 let ■ 20 - 29 let ■ 30 - 39 let ■ 40 - 49 let
■ 50 - 59 let ■ 60 - 69 let ■ 70 - 79 let ■ 80 +

	Počet účastníků (tis.)	Meziroční změna	
	30.6.2007	abs.	(%)
18 - 19 let	10,2	1 945	23,53
20 - 29 let	419,4	51 783	14,09
30 - 39 let	739,2	91 816	14,18
40 - 49 let	747,7	36 872	5,19
50 - 59 let	979,1	26 642	2,80
60 - 69 let	606,8	80 873	15,38
70 - 79 let	219,0	23 814	12,20
80 +	50,3	8 397	20,02
celkem	3 771,7	322 142	9,34

Proč PP nenaplňuje původní záměr? (I)

- ✓ Penzijní připojištění není plnohodnotným III. pilířem – nevytváří adekvátní úspory na stáří

- ✓ Důvody:
 - Nízké zhodnocení (zaručený \Rightarrow nízký výnos)
 - opce nezáporného zhodnocení (většina portfolia v dluhopisech)
 - vložené prostředky neztrácejí svou reálnou hodnotu
 - ke zhodnocování prostředků téměř nedochází

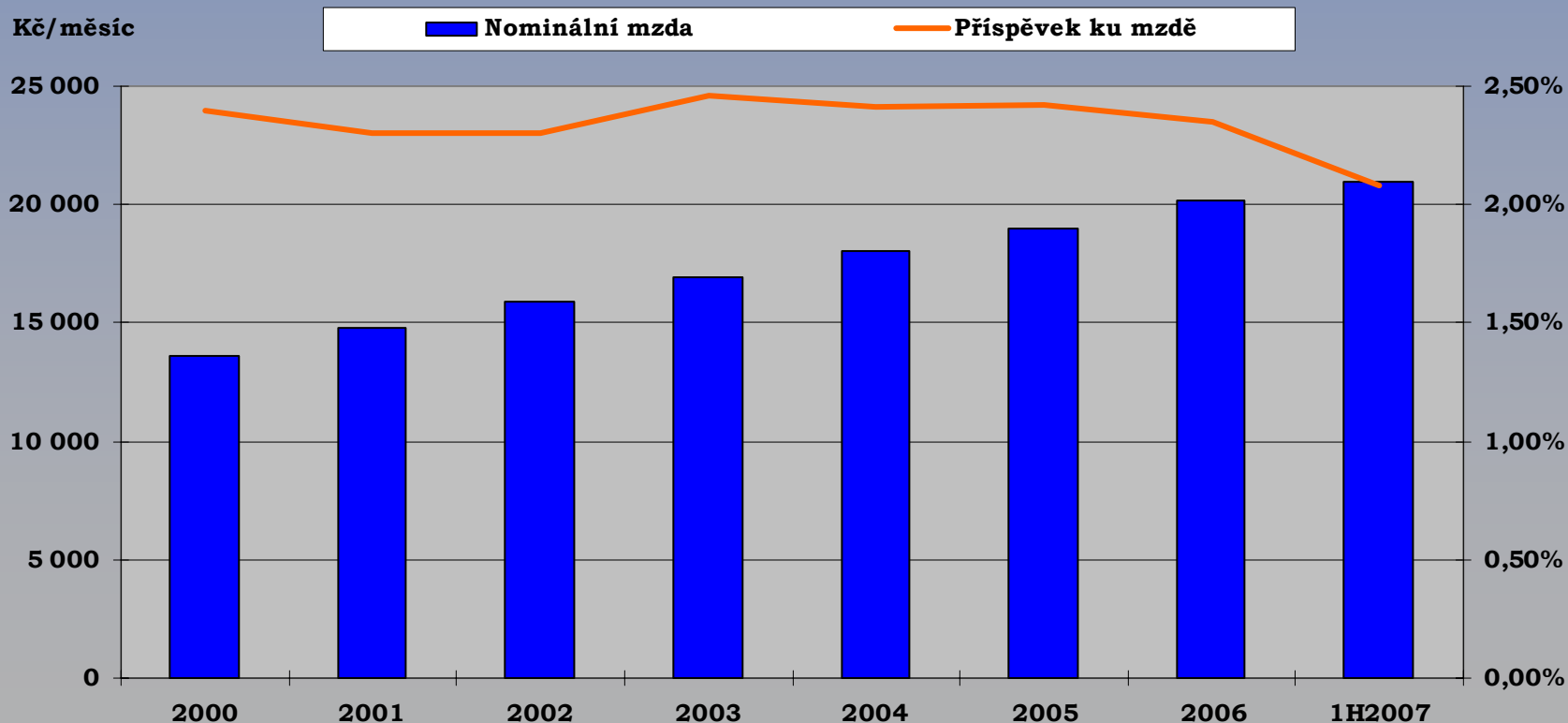
Proč PP nenaplnňuje původní záměr? (II)

➤ Nízké úložky

- měsíční výplata doživotní penze zanedbatelná
- relativně vysoký důchod z průběžného systému
 - snížení čistých příjmů po odchodu do důchodu není citelné (o cca 30 % čisté mzdy při 15 000 Kč v minulých 5 letech a předtím adekvátní částku)
 - důchodce ušetří (slevy, náklady na dojíždění apod.)
- vysoký odvod ze mzdy (příjmů) na průběžný důchodový systém

Příspěvky a mzda

Další problémy systému

- ✓ Rostoucí akviziční náklady
 - Náklady na získání nových klientů (provize) tvoří více než 50 % všech nákladů

k datu	30.6.04	31.12.04	30.6.05	31.12.05	30.6.06	31.12.06	30.6.07
NPO na účastníka (Kč)	520	581	628	692	759	801	868

Pramen: MF, APF

- ✓ Neoddělený majetek účastníků a akcionářů
 - Neprůhlednost hospodaření fondů

Možnosti zlepšení

Vyšší zhodnocení

- Výnos je přímo úměrný podstoupenému riziku
- PP může v horizontu několika let přinášet vyšší průměrný výnos, i když na roční bázi může docházet k poklesům hodnoty oproti předcházejícímu roku.

Vyšší úložky

- Snížení výše důchodu z průběžného systému
- Výpadek v budoucích příjmech musí občané nahradit
 - Nižší nároky průběžného systému by měly umožnit přesunout uspořené prostředky do penzijního připojištění

Problém: Vyšší částky investované s vyšším rizikem.

Penzijní reforma

- ✓ Nepopulární krok
- ✓ Nepříznivý demografický vývoj (prodlužování věku dožití)
- ✓ Reforma důchodového systému:
 - zvyšování důchodového věku
 - prodloužení doby pojištění
 - souběh výdělečné činnosti a části starobního důchodu
 - úprava invalidních důchodů

Záměry vlády – reforma důchodového systému – I.etapa

- ✓ Parametrické změny průběžného systému :
 - zvyšování důch. věku na 65 let,
 - prodloužení min. délky doby pojištění na 35 let,
 - zavedení max. vyměř. základu (stropů) na pojistné,
 - zavedení pásma pružného věku pro odchod do důchodu

Záměry vlády – reforma důchodového systému- II.etapa

- ✓ vytvoření rezervního důchodového fondu a zřízení samostatné kapitoly státního rozpočtu pro financování důchodového pojištění,
- ✓ oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důch. připojištění,
- ✓ zvýšení motivace k vyšším příspěvkům, vyšší participaci zaměstnavatelů u připojištění,
- ✓ podpora čerpání doživotních penzí z připojištění
- ✓ minimální příjmy důchodců ve výši životního minima budou garantovány

Záměry vlády – reforma důchodového systému-III.etapa

- ✓ případné vytvoření dalšího dobrovolného spořicího pilíře důchodového systému, založeného na možnosti opt-out

Oddělení majetku PF I.

- ✓ Hlavní událost: vznik pracovní skupiny za účasti zástupců MF, MPSV, ČNB, APF ČR a začátek prací na novele zákona-oddělení majetku penzijních fondů od majetku účastníků penzijního připojištění.
- ✓ Důvody pro změnu:
 - zvýšit atraktivitu PP,
 - zvýšit transparentnost systému
 - větší zhodnocení,
 - vyšší příspěvky účastníků,
 - posílení dlouhodobosti produktu,
 - možnost zavedení penze na dobu určitou,
 - možnost výběru doživotní penze od životní pojišťovny

Oddělení majetku PF II.

Cílový stav:

- ✓ Penzijní společnost obhospodařuje účastnické fondy
- ✓ Oddělený majetek penzijních fondů a účastníků penzijního připojištění
- ✓ Různě zaměřené penzijní plány
- ✓ Zvýšená motivace k vyšším příspěvkům jak účastníků a tak zaměstnavatelů
- ✓ Podpora čerpání doživotních penzí

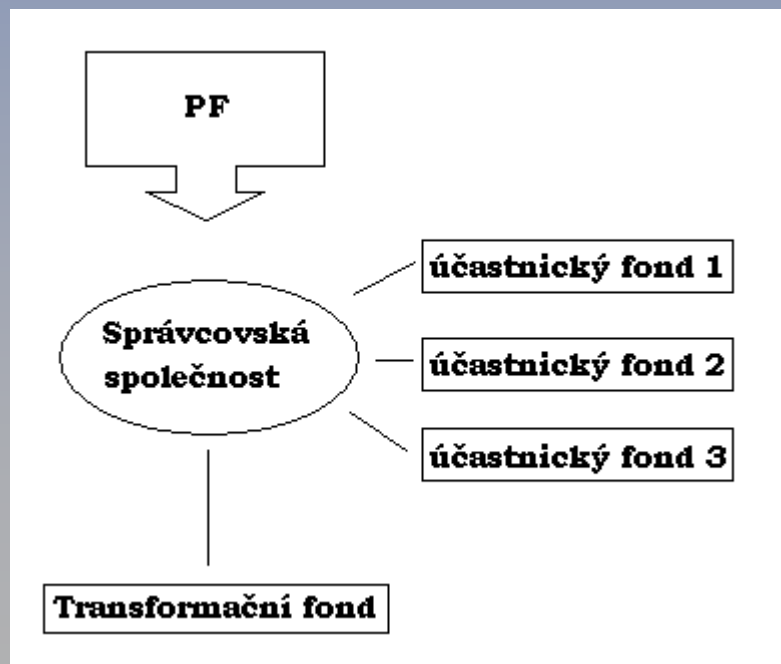

Oddělení majetku PF III.

- ✓ Návrhy vychází z následujících zásad:
 1. Minimalizovat poškození účastníků penzijního připojištění (garance zachování vložených prostředků, ponechání opce na doživotní penzi a způsobu jejího stanovení)
 2. Výsledné řešení by mělo být proveditelné, jasné, srozumitelné a kontrolovatelné
 3. V období faktického rozdělení majetku bude nutné provést přecenění všeho majetku, dle tržních cen i s využitím expertních posudků.
- ✓ Hlavní problémy transformace:
 - naakumulované NPO,
 - nutnost ocenění majetku,
 - problém retroaktivity - zachování garance nezáporného výnosu a smluvené důchodové opce pro stávající účastníky ⇨ transformační fond nebo paralelní struktura, stanovení odměny správcovské společnosti

Oddělení majetku PF – 1. návrh

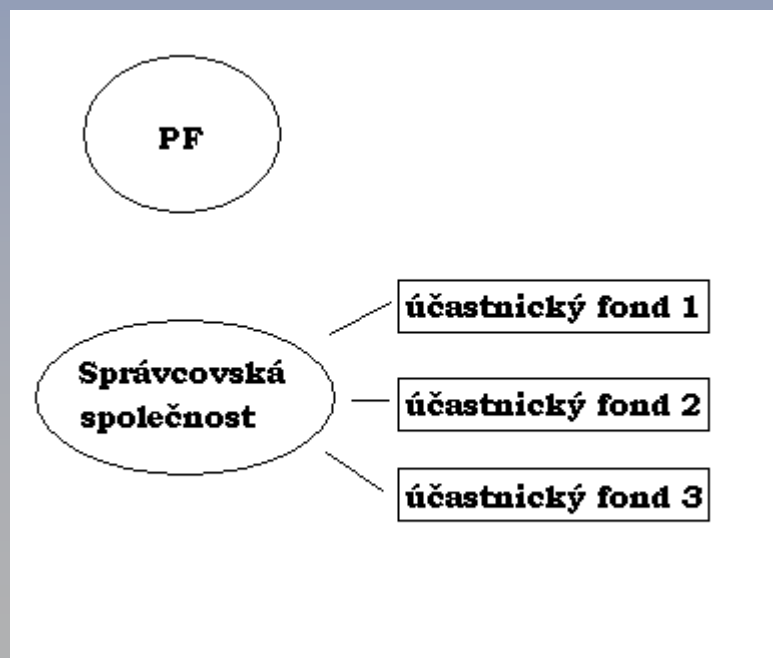
Transformace PF na SS a ÚF

- ✓ Návrh založen na oddělení majetku stávajících PF.
- ✓ Právním nástupcem PF bude SS, majetek účastníků převeden do TF (problém rozdělení majetku).
- ✓ SS bude moci spravovat více ÚF.
- ✓ TF uzavřen pro nové účastníky, možnost převodu jen do ÚF

Oddělení majetku PF – 2. návrh

Paralelní existence PF a SS

- ✓ V tomto modelu vedle sebe paralelně běží původní PF a „nový“ model penzijního spoření založený na kolektivním investování.
- ✓ Licenční řízení pro nový subjekt - správ. spol. + účastnické fondy.
- ✓ SS bude moci spravovat více ÚF.

Zapojení pojišťoven do systému penzijního připojištění

✓ **Penzijní společnost poskytuje:**

- Jednorázová vyrovnání
- Penze na dobu určitou

✓ **Pojišťovna poskytuje:**

- Doživotní penze

Přínos pro účastníky

- ✓ Možnost vyššího zhodnocení vložených prostředků
- ✓ Možnost volby způsobu zhodnocování
- ✓ Omezení rizik při úpadku penzijní společnosti
- ✓ Znovuzavedení penze na dobu určitou, při předčasném úmrtí účastníka nevyčerpaná část penze součást dědictví

Motivace

- ✓ **Státní příspěvek**
- ✓ **Daňová motivace**

Otázky???

Děkujeme Vám za pozornost!

Milan Indra - odb. 27 Analýzy a rozvoj finančního trhu

Daniel Tošner - odb. 35 Legislativa finančního trhu